

Japonska pošilja vojaške čete v južno Kitajsko

Prebivalci bežijo iz Kantona in okolice v angleško kolonijo. Razgovori v Washingtonu o skupni akciji proti Japonski, ki ogroža ameriške, angleške in francoske interese na Kitajskem

Sanghaj, 22. dec. — Neuradna in doslej še ne potrjena poročila javljajo, da je japonska armada 50,000 mož na poti v Kanton, glavno mesto južne Kitajske. 11,000 japonskih vojakov se je včeraj vkrvalo na transportne ladje, nadaljnje japonske čete pa se pripravljajo na odhod iz Wusunga, pristaniškega mesta, ki leži v bližini Sanghaja, kjer se spajata reki Jang-tse in Wangpu. Druge japonske čete so bile potegnjene z nankingske fronte in bodo najbrže poslone v južno Kitajsko.

Kitajci se pripravljajo na o-rambo Kantona, kjer je že koncentrirana velika armada. Mnogo prebivalcev Kantona in tujcev je že pobegnulo iz mesta v Honkong, bližnjo angleško kolonijo. Vest iz slednjega mesta govori, da je več japonskih bojnih ladij že dospelo v zaliv Bias, ki leži južnovzhodno od Kantona.

Ameriški konzularni uradniki so pozvali Američane, ki bivajo v Tsigtaju, naj se umaknejo. Tri ameriške in tri angleške bojne ladje so priplule v pristanišče, ko so se pričele širiti vesti, da bodo Japonci bombardirali mesto in se tako maščevali nad Kitajci, ki so zadnjo soboto in nedeljo zažgali japonske bombazne tovarne. Včeraj se je pojavilo večje število japonskih letal nad mestom, istočasno pa so japonske avtoritete naznanile, da so letalci uničili šest kitajskih letal v bitki v zraku, ki se je vršila v bližini Lančova.

Washington, D. C., 22. dec. — Tu so se pričeli razgovori med predstavniki ameriške, angleške in francoske vlade glede skupne akcije proti Japonski, katere oborožena sila ogroža njihove interese na Kitajskem. Podvzeto so bili tudi koraki, ki naj bi ustavili sovražnost na Daljnem vzhodu. Dočim se je v angleškem parlamentu vršila diskuzija o vprašanju, ali naj te države demonstrirajo svojo pomorsko silo, so uradniki ameriškega mornariškega departmanta zahtevali govorice glede ojačanja ameriške bojne mornarice v kitajskih vodah.

Dr. C. T. Wang, kitajski poslanik v Washingtonu, je včeraj konferiral s predsednikom Rooseveltom o vprašanju ameriške akcije na Kitajskem, toda detajli razgovora niso bili objavljeni. Roosevelt je danes prav tako uverjen o potrebi skupne akcije proti Japonski kakor je bil takrat, ko je v svojem čikaškem govoru dejal, da je treba izolirati agresivne države.

London, 22. dec. — Ministrski predsednik Neville Chamberlain in zunanji minister Anthony Eden sta v teku debate o zunanji politiki v parlamentu pojasnila stališče vlade. Oba sta izjavila, da bo Anglija ščitila svoje teritorije in interese na Daljnem vzhodu.

Chamberlain je rekel, da se bo Velika Britanija še nadalje trudila in skušala pridobiti druge države za sodelovanje pri reševanju mednarodnih problemov. Dejal je, da se lahko rešijo brez vojne in groženj. Eden je naglašal kooperacijo med Anglijo in Ameriko in zanikal trditve, da so "sebični imperialistični interesi vzrok, da druge države ne zaupajo Angliji."

Washington, D. C., 22. dec. — Mirovna pogajanja med reprezentanti Odbora za industrijsko organizacijo in Ameriško delavsko federacijo so se razbila, ko so zastopniki slednje zahtevali, da se mora CIO brezpogojno podati, če hoče, da bo konflikt končan. Včerajšnja konferenca je trajala samo dvajset minut. George M. Harrison, načelnik delegacije ADF, je prišel iz zborovalne dvorane in naznanil polom konference. "Konferenca se je razbila in vse je končano," je rekel Harrison.

Polom pogajanj ni presenetil krogov, ki so to že prej napovedali. Delegatje ADF so se pred pričetkom konference posvetovali z Greenom, predsednikom federacije. Dobili so instrukcije, naj pretrgajo pogajanja, če ne bodo reprezentantje CIO sprejeli vse zahteve, ki so pomenile popolno kapitulacijo.

Istočasno je imel John L. Lewis sestanek z voditelji unij CIO. Ta je bil prvi od konvencije, ki so jo imele te unije v Atlantic Cityju, N. J., v oktobru.

Ob otvoritvi včerajšnje konference je Harrison povedal reprezentantom unij CIO, da pogajanja ne bodo prinesla nobenega rezultata, ako niso pripravljeni na popolno kapitulacijo. Po kratkem posvetovanju so delegatje CIO odbili zahtevo in nato se je konferenca razbila.

Domače vesti

Vesti iz Clevelanda
Cleveland, 22. dec. — V bolnišnici je umrl John Lenarčič, star 56 let in rojen v Nadanjem selu pri St. Petru na Krasu. V Ameriki je bival 33 let in po poklicu je bil kovač. Tu zapuša ženo, tri sinove, štiri hčere in brata. — Dlje je po kratki bolezni umrl pionir John Juh v visoki starosti 80 let. Doma je bil iz Sv. Križa pri Litiji in v Ameriki se je nahajal 50 let. Zapuša sina in štiri hčere. — Družini Martić je umrl 29-letni sin, rojen v Ameriki. — Dva mlada roparja sta zadnjo nedeljo zgodaj zjutraj vprodajalnice Frances Kraševac in odnesla za \$75 cigar, cigarete in sladšče, toda med odhodom so ju zalotili policaji in oba aretirali. Mlada zlikovca sta policiji povedala, da se pišeta John Stifter in Mihael Heraković.

Landon z Rooseveltom glede Kitajske

Cestita predsedniku na zunanji politiki

Washington, D. C., 22. dec. — Predsednik Roosevelt je včeraj objavil brzojavko Alfreda M. Landona, svojega republikanskega protikandidata iz lanske volilne bitke, in svoj odgovor na to brzojavko. Landon je v tej brzojavki čestital Rooseveltu na njegovem stališču glede Kitajske in mu obljubil, da ga bo podpiral v tej zadevi, nakar se mu je Roosevelt zahvalil.

Landon je tudi podprl Rooseveltovo v zadevi resolucije kongresnika Ludlowa, ki predlaga ljudsko glasovanje glede napovedi vojne. To resolucijo, ki pride na dnevi red v januarju, je Roosevelt obsodil kot škodljivo.

Roosevelt pravi v svojem odgovoru Landonu, da njegovo stališče z ozirom na zunanjo politiko je, da ameriško ljudstvo hoče mir, ampak ne takšen mir, da bi zaprlo svoje oči in odklonilo vsako sugestijo v prid končnemu varstvu Združenih držav.

Japonska policija aretirala 370 "komunistov"

Tokio, 22. dec. — Uradno se naznanja, da je tokijska policija danes aretirala 370 oseb, ki so na sumu, da so bile udeležene v tajnem pacifičnem in komunističnem gibanju. Med aretiranimi je tudi Kanju Kato, poslanec v parlamentu in predsednik izvršnega odbora proletarske stranke; dalje je bil prijel neki bivši profesor. — Tokijska policija je prepovedala vsako "miklavževanje" in vse znake božičnega slavlja.

Izredno zasedanje kongresa-fiasco

Vsi Rooseveltovi načrti so bili pokopani

Washington, D. C., 22. dec. — Izredno zasedanje kongresa, ki je trajalo 29 dni, je bilo sinoči zaključeno. To zasedanje je stalo federalno blagajno poldrugi milijon dolarjev, rezultat pa je — velika ničla. Prav tako dobro bi bilo, če ne bi bilo nikdar sklicano.

Z izrednim zasedanjem je 75. kongres dovršil polovico svoje dobe, ki je odšla v zgodovino z največjim rekordom — nesposobnosti. Še nikdar prej ni kongres zboroval toliko časa in še nikdar ni storil manj stvarnega, konkretnega dela.

Vsi zakonski načrti, katere je Roosevelt priporočil kongresu, ko je sklical izredno zasedanje, so padli v vodo. Edini zaključek, ki sta ga obe zbornici docela sprejeli, je bil, da zakladnica izda \$225,000 za stroške potovanja članom kongresa, da odidejo domov za praznike.

Vsi drugi načrti in predlogi so ostali nedokončani v odsekih. Zadnji zakonski načrt, ki je bil poslan konferenčnemu odseku, je bil stanovanjski zakon. Zakon farmarske kontrole je tudi ostal v odseku.

Vse kaže, da prihodnje redno zasedanje, ki se odpre 3. januarja, ne bo nič boljše. Obe zbornici sta demoralizirani zaradi korenitega razkola med novodolenci in nasprotniki; ta razkol pa ni po strankah, kajti demokratje in republikanci so na obeh straneh. Razkol je med burbonci na obeh straneh, ki so absolutno proti vsaki nadaljnji socialni zakonodaji, pa med novodolci na obeh straneh, ki se skušajo držati Rooseveltovega socialnega programa.

Irska priznala aneksijo Abesinije

London, 22. dec. — Eamon de Valera, predsednik vlade Svobodne irske države, je spraval angleškega kralja v veliko zadrego, ko je poslal novega irskega poslanika v Rim in s poverilnico tega poslanika je priznal, da je italijanski kralj tudi cesar Etiopije ali Abesinije. To je prvi slučaj, da je kateri dominijon ignoriral zunanjo politiko Velike Britanije. Angleški kralj še vedno priznava starega abesinskega cesarja Haileja Selasija, ker pa je angleška krona simbol enotnosti Velike Britanije — se je zdaj zgodilo, da kralj priznava dva cesarja Abesinije.

Kellogg, oče protivojnega pakta, umrl

St. Paul, Minn., 22. dec. — Frank B. Kellogg, bivši državni tajnik in avtor znanega protivojnega pakta, ki so ga podpisale do malega vse države na svetu (fašistične države so ga pa zadnja leta enostavno ignorirale), je včeraj umrl v starosti 81 let. Svoječasno je bil tudi senator države Minnesote in poslanik na Angleškem.

ZAROTA PROTI FAŠISTIČNEMU GENERALU ODKRITA

Franco si je nakopal nevarne sovražnike

KRVAVO ČIŠČENJE MED FAŠISTI

Pariz, 22. dec. — Čez 5000 španskih "falangistov" je bilo aretiranih v zadnjih tednih na obtožbo, da so skovali zaroto proti generalu Francu, vrhovnemu poveljniku uporniške armade. Ti so člani stare fašistične grupe, ki se hoče iznebiti Franca. Poročila, ki prihajajo iz Pariza, govorijo, da je bilo že veliko "falangistov" ustreljenih.

Meje fašistične Španije so močno zastražene na portugalski kakor tudi na francoski strani, ker hočejo avtoritete preprečiti beg zarotnikov, ki se niso bili aretirani. Odstranitve in eksekucija generala Franca je bil namen zarote, se glasijo zanesljivo poročila. Tujake čete in Maročani sodelujejo z avtoritetami pri čiščenju.

Frankovi tekmeči so bili Mola, Queipo de Llano in drugi generali. Franco ni imel nikdar velike podpore pri Špancih in postal je načelnik fašističnega režima, ker je imel zaalombo pri Nemcih in Italijanih. Reprezentantje Francove opozicije v Parizu pravijo, da Franco ni zatrl upora med svojimi četami. Ti vztrajajo, da je Francov prestiž omanj v Italiji in Nemčiji in da bo odstavljen kljub krvavi čistki, ki jo zdaj vodi.

Zarota je stara že več mesecev, a je bila odložena, ko se je general Emilio Mola ubil v letalski nesreči. Mola je ustanovil prvi uporniški režim v Burgoasu, ki še vedno opravlja nekatere važne funkcije in se noče ukloniti Francovi vladi v Salamanci. Mola je bil določen, da nadomesti Franca. Njegova smrt je povzročila kava med pristaži drugih fašističnih generalov, kar je Franco izrabil v svojo korist. Razpustil je organizacijo "falangistov" in ustanovil novo fašistično stranko.

Tu so se pričele širiti govorice, da je imel tudi general Queipo de Llano zveze z zarotniki.

Sovjetska vlada obnovila pogodbo z Japonsko

Moskva, 22. dec. — Sovjetska vlada je včeraj obnovila pogodbo, ki daje Japonski pravico ribolova v sibirskih vodah. S tem se je napetost med obema državama, ki je ogrožala odnose, nekoliko ublažila. Pogodba bo v veljavi nadaljnjo leto. Sovjetski tisk piše, da je Moskva odlašala z obnovitvijo pogodbe, ker je Japonska sklenila protikomunistični pakt z Nemčijo.

tor države Minnesote in poslanik na Angleškem.

Odbor CIO se zavzel za brezposelne

Pridružene organizacije dobile instrukcije

Washington, D. C. — (FP) — Pričetek velike kampanje na politični in unijski fronti, da se zaveži val brezposelnosti, je pravkar naznanil John L. Lewis, načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, v posebni poslanici, katero je naslovil vsem grupam, ki so vključene v njegovi organizaciji. Poslanica poziva unije CIO, naj ustanovijo posebne odbore in ti naj potem pritiskajo na kongres, da bo sprejel zakonodajo, ki bo vključevala reševanje problema brezposelnosti. Industrijske unije naj tudi osvojijo program glede reprezentacije brezposelnih v organizacijah.

Zakonodaja, ki naj bi ustavila val brezposelnosti, vključuje sprejetje načrta minimalne mezde in maksimalnega delovnika, stanovanjskega programa na široki podlagi, federalne fondse za financiranje religij in javnih del ter amandiranje zakona socialne zaščite.

Krajevne unije so dobile instrukcije in navodila glede sodelovanja pri pobljanju brezposelnosti. Te instrukcije določajo registracijo vsakega delavca, ki je bil odpuščen zaradi omejitve produkcije, proučevanja religije in tujevalce v mestih in okrajih in pritisk na avtoritete, da bodo zadostno skrbela za brezposelne.

Lewisova poslanica, ki so jo prejele vse mednarodne in industrijske unije in krajevni industrijski sveti, se glasi:

"Prišel je čas, ko stoji pred ameriškim delavskim gibanjem problem brezposelnosti in čaka rešitve. Eno izmed glavnih načel, ki ga morajo naši delavci podpirati, je pravica do dela, da bo imel vsak delavec in delavka zaposlovanje. Na podlagi tega načela je dolžnost vsakega delavca, da zre pogumno na dejstvo, da Ameriki preti nova depresija. Celotno domnevno prosperitetno preteklo leto so bili milijoni ameriških delavcev brez zaposlovanja, v zadnjih treh mesecih pa se je situacija silno poslabšala. Nekatere glavne ameriške industrije so pričele odpuščati delavce v večjem obsegu kot kdaj prej. CIO si lasti dolžnost reprezentacije onih, ki so izgubili zaslužek. Njihov slučaj bo predložil kongresu in zahteval akcijo."

Politična akcija delavske lige

Konferenca unij CIO in ADF

San Francisco, Cal. — (FP) — "Razkol med Ameriško delavsko federacijo in Odborom za industrijsko organizacijo ne sme zbrobiti delavske moči na političnem polju," je izjavil državni senator Culbert Olson na konvenciji državne organizacije Delavske nestrankarske lige. Olson, liberalec, ki bo najbrže kandidat za governorja prihodnje leto, je rekel, da je konvencija zgodovinski dogodek, pričetek mobilizacije delavskih sil za politično akcijo.

Konvencije se je udeležilo 268 delegatov, ki so zastopali unije Ameriške delavske federacije in Odbora za industrijsko organizacijo. Štiri železniške bratovščine in Delavska zveza, organizacija brezposelnih delavcev, so tudi poslale svoje delegate na konvencijo.

Kakor v drugih državah, ima Delavska nestrankarska liga oporo pri unijah ADF in CIO v Californiji. Pri prihodnjih volitvah bo igrala veliko vlogo, kajti izgledi, da bodo njeni kandidati prodrli v državno in mestne zbornice, so ugodni.

FAŠISTIČNA PROPAGANDA V JUŽNI AMERIKI

Mussolinijevi in Hitlerjevi agentje podžigajo upor

DEMOKRACIJA SE UMIKA

New York, 22. dec. — Ko je Getulio Vargas, predsednik Brazilije, odpravil parlament, preklical volitve in se postavil za diktatorja, je s tem demonstriral dejstvo, da je demokracija na šibkih nogah v državah latinske Amerike. Brazilija je stopila v vrsto korporacijskih (fašističnih) držav.

Preobrat v Braziliji je pokazal učinkovitost propagande Hitlerjevih in Mussolinijevih agentov. Skrbno zamišljeni načrti, skovani v Rimu in Berlinu, katerih cilj je uničenje zadnjih ostankov demokracije v Južni Ameriki, so že deloma uveljavljeni.

V slučaju krvavega konflikta bodo države Južne Amerike igralo veliko vlogo. Republika Chile ima skoro neizčrpne zaloge nitrata in nitrat je eksplozivna snov. Argentina ima dosti žita in uspeh vsake armade zavisi od kruha in mesa, ki ga dobivajo vojaki. V mirnem času je južnoameriški kontinent prav tako važen, ker tvori velik trg za produkte fašističnih držav.

V Južni Ameriki je 15,000,000 ljudi, ki so bili rojeni v Italiji, ali pa so potomci Italijanov. Tem so namenjeni apeli iz Rima, ki jih bruhaajo fašisti. Pri velikem številu Italijanov so dobili odmev.

Več milijonov prebivalcev v državah Južne Amerike je nemškega porekla, ki priznavajo Hitlerja za voditelja vseh Nemcev. Hitlerjeva propaganda je našla ugodna tla, daš podžiga oboroženo revoluto. Predno se je Vargas proglasil za diktatorja Brazilije, je uprizoril lov na rdečkarje. V Port Alegru je zasledil orožje in municijo v vrednosti milijon dolarjev, ki je prišla iz Nemčije s posredovanjem firme Etzberger. Ako je bila to komunistična zarota, tedaj je Hitler pomagal rdečkarjem, ker ne more najmanjša količina orožja iti iz Nemčije brez njegovega dovoljenja.

Nacijska in fašistična propaganda stalno prodira med nemškimi in italijanskimi naseljenici v Južni Ameriki. Neki čilejski list je nedavno pisal, da je nadutost Hitlerjevih pristašev postala tako neznosna, da se domačini, ki živijo v nemških naselbinah, počutijo kot tujci. Nevarnost je, da bodo nemške naselbine postale središča sabotaže, špionaže in odprte revolte v slučaju izbruha vojne.

Propaganda iz Rima in Berlina je zavzela že velik obseg. Vršajo se shodi, na katerih nastopajo Hitlerjevi in Mussolinijevi agentje. Pred predsedniškimi volitvami v Argentini je Mussolini poslal Luiga Federzonija, predsednika italijanskega senata, v Buenos Aires, kjer je nastopal na političnih shodih. Benavides, diktator v Peruju, naroča v Italiji bojna letala in utrjuje finančne in trgovinske vezi s fašistično državo. Vse kaže, da države latinske Amerike se ne bodo mogle dolgo upirati pohodu fašizma. Manjšina se sicer bori proti fašizmu, da očuva ostanke demokracije, a bo podlegla. Ta išče pomoči pri vladi Združenih držav, da jo zaščiti na podlagi Monroejeve doktrine.

Člani federalne trgovske komisije, katere preiskuje visoke cene.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASNIK IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena družba (izven Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, \$1.88 na četrt leta
\$6.00

Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Črna oglasi po dogovoru. — Rokopisi dopisov in nenarodnih
dopisov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štorije, po-
vsti, drame, pesmi itd.) se vračajo, pošiljatelj le v sloboje,
da se vrnejo pošto.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of commu-
nism and socialist articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na var, kar ima stik s letom
PROSVETA
2907-39 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi, na primer (Nov. 30, 1937), poleg vsakega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poština na-
ročnina. Ponovno jo pravilno, da se vam lici ne utavi.

Burbonci pokopali delavski zakon

Z majhno večino 18 glasov so reakcionarni demokratje in republikanci zadnjo soboto po-razili načrt zakona za minimalno mezdo in maksimalni delovnik v nižji kongresni zbornici. Načrt je bil vrnjen odseku za delo, da ga "predela", kar z drugimi besedami pomeni, da je ubit za zasedanje, katero bo zaključeno ta teden. V prihodnjem rednem zasedanju kongresa, ki se začne 3. januarja, bodo morali pristati Roosevelta spet začeti ves proces od kraja.

S tem zakonom vred je bila poražena tudi točka, ki prepoveduje otroško delo v vseh onih industrijah, ki proizvajajo blago za meddržavno trgovino, kar znači veliko večino blaga, ki se izdeluje v Združenih državah.

Odbor za odpravo otroškega delovnega dela, kateri ima svoj sedež v Washingtonu, je toplo apeliral na kongresnike in senatorje, naj takoj sprejmejo zakon z omenjeno točko, toda zbornica se ni ozirala na ta apel. Odbor je istočasno urgiral posamezne državne zbornice, naj čim prej ratificirajo amandament ustave, ki zabranjuje otroško delo v splošnem — za ratifikacijo tega amandamenta, da bo veljaven, je še potrebnih osem držav — kajti 75 odstotkov otrok, ki so danes upošleni pri delu v Združenih državah, je upošlenih pri delih, katere niso v meddržavni trgovini.

Za poraz zakona minimalne mezde in maksimalnega delovnika so pred vsem odgovorni burbonski demokratje iz južnih držav, ki stojijo na stališču, da minimum delavčeve meze na severu, vzhodu in zahodu ne sme veljati za jug. Na jugu so namreč večinoma zamorski delavci, ki so po mnenju teh lepih demokratov "manj vredni", kakor belokožni delavci druge, torej mora veljati zanje posebna, nižja mezna lestvica! A tudi belokožnega delavca cenijo na jugu manj, kakor na severu, vzhodu ali zahodu. Zakon je določal enako minimalno mezdo za vse delavce brez ozira na kraj ali polit.

Nov dokaz, da suženjska miselnost v južnih državah še ni izginila, čeprav je že preteklo 73 let, odkar je bila končana civilna vojna in odkar so bili zamorci osvobodjeni kot sužnji. Nič bolj, kot reakcionarji z juga, niso burbonci iz ostalih delov Združenih držav, ki tudi nečejo, da bi zakon zajamčil ameriških delavcem stopnjo najnižje meze. To so oni ekonomski in politični burbonci, ki ne bodo nikdar pozabili, kako "lušteno" je bilo pred letom 1929 in ki se ne bodo nikdar naučili, da onih "luštenih" časov ne bo nikdar več nazaj.

S stališču novega deala, kakor tudi s stališču interesov ameriškega delavstva, je bilo izredno zasedanje kongresa fiasco. Ljudje, ki se imenujejo demokratje in ki so bili pred enim letom zato izvoljeni, da bodo izvajali Rooseveltove ekonomske in socialne reforme — delajo danes demokraciji in Rooseveltu največjo sramoto.

Demokracija v Rusiji!

Stalinovi hlapei v Sovjetski uniji se že mesece in mesece bahajo, da je nova Stalinova ustava "izraz največje demokracije na svetu". To bahavstvo ponavljajo za njimi tudi komunistični v Ameriki. Če to pravijo Stalinovi hlapei v Rusiji, ki sploh ne vedo, kaj je demokracija, je stvar v redu, ko pa to govorijo nekateri ljudje v Ameriki — ki lahko tu svobodno kritizirajo kogar hočejo in kolikor hočejo — tedaj to ni več ignoranca, temveč silna zloba.

Pred dobrim tednom je Stalin izvedel "volitve", o katerih so se komunisti spet bahali, da so bile "prve tajne volitve" v Rusiji. To je bila laž. Prve tajne in resnično demokratske volitve so bile pred več kot dvajsetimi leti, ko so v Rusiji volili delegate za ustavodajno skupščino, katero so potem boljševiski — ki so imeli v tej skupščini manjšino — razbili. Tiste volitve so bile zadnje demokratske volitve v Rusiji.

Stalinove "volitve" so bile docela podobne Hitlerjevimi "volitvam" v Nemčiji. Kakor v Nemčiji, tako je tudi v Rusiji smela biti ena sama lista kandidatov. Nikjer v demokraciji ne delajo tega! Razlika med nacističko Nemčijo in boljševisko Rusijo je le ta, da ima opozicija v Rusiji več korajžja in okrog milijon Rusov je prečrtalo Stalinovo ime na glasovnici, česar se opozicija v Nemčiji še ni upala storiti. Ampak (dalje v nadaljnjem kolonu.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Moj rojstni dan in moje sanje
Cleveland, O. — Danes, ko to pišem, je nedelja in koledar kaže 19. dec. 1937, torej moj rojstni dan! Pričakoval sem brzojavov in čestitok od predsednika Roosevelta, od mikanda Hirohita, od dučija Mussolinija in firerja Hitlerja, od sodruga Stalina in ataturka Kemala, dalje od admirala avicarskega brodevja in irske mornarice. Nihče se ni zme-nil za moj rojstni dan, niti pred-sednik Calnkar se ni spomnil, da bi mi čestital. Mislil sem namreč, da vsi vedo, da sem se tudi jaz nekoč rodil; kakor izgleda, ne vedo. No, kako sem pa obhajal to mojo rojstno obletnico? Kakor vsak dan, sem tudi danes vstal iz postelje z leve noge. Ker je nedelja, sem šel na "žrnado" šele ob 11.13 dopoldne. Da pa ne bom preveč lenaril pred uro odhoda na delo, vzamem odmerjeno število Družinskih koledarjev, kolikor mi jih je še ostalo od snoči, pa hajd z njimi med rojake, da storim svojo dolžnost kot sodrug. In razprodal sem svojo kvoto izvodov. Počutil sem se boljše, nakar sem odšel na svojo dnevno službo.

Potem sem študiral in premišljeval o mojih sanjah prejšnje noči in o Taučarjevi Frankci. O-na je bila srečna, ker je imela bogatega strica, ki ji je zapu-stil makarone in milijone. Tudi meni se je sanjalo, da je umrl bogati stric v Srbiji. On ni lastoval tovarne testenin ali makaronov in špagetov, pač pa je imel obširna polja čebule in česna ter tako postal tudi on mili-jonar v dinarjih. Veste, ni nič čudnega, če polječede čebule v Srbiji postane bogataš. Neki metropolski rojak mi je namreč pravil, da je čital v "A. D." čla-nek, da v Jugoslaviji nimajo lju-dje revmatizma zato, ker pojedjo ogromne količine čebule in česna. Torej se zdravijo s tem dvojim aromatičnim pridelkom, ki ga je treba pripravljati tudi v Ameri-ki, kjer je toliko tega prokletega revmatizma posebno pri nas v metropoli.

Nadaljevanje mojih sanj: Tu-di moj stric je umrl, dasi niso ameriški listi nič poročali o nje-govi smrti in pa o tem, kar je glavno, da sem podedoval več milijonov. Brž sem najel samega polkovnika Lindbergha, da me je peljal z aeroplanom v kra-levino Srba, Hrvata in Slovena-ca. Ko sem se na legitimiral po ameriško, so me zavrnil, da ni-sem pravi čovek, kajti moj stric se je pisal Juro Barbič, moje iz-kazilo pa svedoči, da se pišem Barbič. Zato so rekli panduri, naj jo kar hitro pobrišem nazaj v metropoli. Vsi moji izgovori, da sem to, kar je bil moj stric, niso nič pomagali. Povedal sem jim, da so to naši drugi, višji rojaki, ki mi stavijo tisti "h" na koncu, čes, saj se tudi Green-vich tako zapiše po angleško. Po-vedal sem jim že mnogokrat, da nisem "Ingliš", ampak pristen "Kranjec", in da imajo "kranj-ske cajtenge" streešne na "e", kar se po kranjsko izgovori za "e". Toda vse to ni nič izdalo. Povedal sem jim tudi to, da so mi zaradi tega nekoč v Ameriki vrnili denarno nakaznico, ker ni-sem dostavil k priimku črke "h", ker je ne potrebujem, ker ni moja!

Torej z mojo dediščino ne bo nič, niti ne bom jedel čebule ne česna, pa če me revmatizem še bolj lomi.

Ampak, moje sanje in moje roj-stvo sem hotel še nadalje študi-rati, pa sem stopil k prijatelju, ki ima "Nove velike arabske sanjske bukve", svede iz založbe A. Turka iz Ljubljane. S temi bukvami je on zamenjal Družin-ski koledar pri Jožetu Grdini na St. Clair ave. Listal sem po me-secih, dokler nisem prišel na de-cember, ki je moj rojstni mesec in me jako zanimajo njegove skrivnosti. Moja mati mi je nam-reč pravila, da sem že šest dni po rojstvu, to je na božični dan, jedel krvave klobase kot kolone!

In kaj vam pripovedujejo ti-ste bukve o svetnikih kakršnih sem jaz? To! "Moški, ki je v decembru zagledal luč sveta, ima pri vseh svojih talentih malo sposobnosti za nadutost ali baha-vstvo. Rad se veseli z veselimi in delo mu je prijetno ter v zakonu

ima srečo, kakor mu gre tudi vse drugo srečno izpod rok. (Nikar mi ne zavidajte te sreče!) Sicer pa je nekoliko drzen, in kdor ni docela nedolžen, naj se varuje njegovega zbadanja!!!"

Sedaj pa poslušaj še ti, Rezi-ka, kaj pravijo tiste arabske bukve, če si tudi ti rojena v de-cembru: "Ženska, ki je prišla (zakaj si pa prišla?) v decembru na svet, se ne igra rada dol-go z malenkostnimi igračkami. O-na se zna delati dopadljivo, ljubi zabavo in družbo, toda sreče ni-ma in v zakonu objokuje marsi-katero tiho bol."

Torej vidiš, Rezi-ka, kakšna sva! Zato pa, kadar se bova spet rodila ali reinkarnirala, morava oba vprašati za spremembo me-seca, jaz pa še posebno za spre-membo priimka, da ne bo več to-liko pomot, kadar mi bo spet u-mrl bogati stric!

Ker se nahajamo tik pred bo-žičem in novim letom in ker sem opazil v Prosveti, da so še neka-teri čitatelji na svetu, ki želijo, da bi še kaj poročal, vam nazna-nim, da bom, ako mi bo čas do-puščal in če bo kaj takega, kar bi vas zanimalo. Ampak, kar za-nima vas, bi radi drugi kritizi-rali. Seveda se kritikov ne bojim, ampak že tako nanese, da ni-mam časa. O tem prihodnjic kaj-več. Saj sem na leto nekaj na-pisal za tri številke Mladinskega lista, večkrat kaj za Proletarca in Družinski koledar. Torej, če radi čitate, se poslužite omen-jnih publikacij poleg Prosvete. Vsem skupaj vesele praznike in srečno novo leto, sprejmite pa tudi moj bratski in sodružni po-zdrav!

Frank Barbič, 53.

Dopis z zapada
East Helena, Mont. — Ne vem kaj je vzrok, da se iz naše na-selbine nihče ne oglasi v našem priljubljenem listu Prosveti. Skoraj bi uganil, da je temu kri-vo vreme, ki je res lepo in milo, tako da smo rajši na prostem nego v zaduhlih stanovanjih. Poročila pripovedujejo, koliko snega in mraza imajo na-ši sosedje po vzhodnih državah. Uverjen sem, da so se vremen-ski bogovi letos grdo zmotili kajti če sodimo po njihovih pre-jšnjih navadah in muhah, so nam tukaj na zapadu odnesli že dva meseca mraza in z njim odšli neznano kram.

Z delom je dosedaj bilo dokaj dovoljno, sliši pa se, da se bo začelo bolj počasi z obratom in lahko se pripeti, da bomo dobili nekaj prostovoljnih počitnic, ka-tere pa nas nič ne veseli.

Omenil bom tudi nekoliko o našem društvenem življenju. Glavna seja društva "Slovenski Lovec" št. 143 SNPJ se je zavr-šila v lepem redu in je uspela ta-ko, da si ni nihče niti misliti mo-gel. Udeležba je bila velika, ta-ko da smo bili nekateri kar ve-selo presenečeni. Dvorana ima tri vhode in na vseh treh so za-čeli prihajati vanjo, tako da bi moral človek stati sredi dvorane in odzdravljati prihajajočim članom. Le tako naprej, bratje in sestre! Bodimo složni in de-lajmo skupno. S tem pokažemo drugim narodnostnim skupinam, da smo med prvimi, ne med zad-njimi, kakor nekateri mislijo.

Skupni znesek \$60.50.

Naslednji dan sta me dva turoje-na člana nagovorila, kako smo bili veseli in zadovoljni. Dejala sta, da to je bilo lepo in da sta še videla tako vesele družbe. Zato pa še enkrat poudarjam, da bodimo složni, držimo skupaj in nobena stvar nam ne bo pretež-ka. Tudi hribi se dajo premak-niti.

Navada pri Slovencih je, da se radi zabavamo ob ječmenov-cu in godbi, prav po slovenski šegi. Mene takoj obide neka mla-dostna radost, ko slišim kakšen lep valček. Res, da se držim ka-kor ameriška kosa, ampak zavrtim pa se še rad ob vsaki taki pri-likli.

Nikakor ne smem pozabiti na-ših deklet in žen oziroma druš-tenic, ki jim gre vsa čast, kaj-ti brez njih bi ne bili tako vse-velni. One so vselej pripravljene za razvedrilo, tako da se družba razveseli in zavlada prijazno raz-položenje. Prav je tako, saj ži-vimo samo enkrat.

Dogovorjeno in potrjeno je bilo, da bomo imeli spet vesele svidenja v isti dvorani dne 15. januarja. Prepričan sem, da se bomo imeli še lepše kot smo se imeli na decembrskem sestanku. Nobenemu in nobeni ne bo žal, ako se udeležijo. Par ur veselja v prijazni družbi nam več koristi kot vse drugo. Takrat pozabimo na vse naše težave, katerih ima vsak več kot dovolj.

V tem dopisu sem omenil par stvari na kratko, ako pa sem za-pisal kaj takega, s čemer se ne strinjate, mi ne štejte v zlo, kaj-ti jaz nisem noben pisar ali kaj podobnega. Vesele praznike in srečno novo leto vsemu jednoti-nemu članstvu!

Tony.

Poročilo o prispevkih
Cleveland, O. — Poročilo o na-daljšnjih prispevkih društev in posameznikov v svrhu nabave ambulance slovenskim prostovoljcem v španski armadi ljud-ske vlade.

Prispevala so sledeča društva
SNPJ: Društvo 388 \$7.80, društ. 199 \$5 in društvo 197 \$5. Po \$2: društvo 258, društvo 421, društvo Pioneer 559, društvo 447 in društvo 449. Po \$1: Društva št. 287, 462, 407 in fed. vzhodne Penne SNPJ.

Društvo SPZ št. 175 \$1.50; po \$1: društvo 139. Slov. samost. društvo Kranj \$5.

Sledeči so prispevali po \$1: Louis Pavlinich, Katie Pavlinich, Mary Svedy, Frank Dekleva, Victor Intihar, Louis Kulavec, Jack Sušel in John Rome. Po 50c: John Jordon, John Ofrih, Tony Dukič, Andrew Varljen, Frank Sušan, Frank Zajc in John Thaler. Po 40c: Frank Margole.

Po 25c so prispevali sledeči: Jakob Tomšich, Joseph Jok, Mar-tin Milicevich, John Mikulandric, Carl Marinas, Emil Pagon, An-ton Gaspersic, John Luzar, Fr. Valencic, Louis Mohar, Frank Lazar, Matt Lavrnja, Charles Smrzlich, Mike Smrzlich, G. Hrašč, Anton Zeleznik, Anton Rusjan, N. Broz, K. Penel, F. Randeu, J. Presterl, Matt Lucich, Tony Kustich, Geo. Buljeta, An-drew Kustich, Frank Colvar, J. Koren, Anton Puc in Kure. Po 20c: Joseph Kustich, Frank Pod-lipce in Joe Komechar. Po 15c: Frank Obljubeck; po 10c: A. Hor-vat, J. Randel, F. Volk, Katie Lu-chic, A. Blazum, Koren, C. Po-lenik.

Skupni znesek \$60.50.

Kako najdejo živali svoj dom

Velika skrivnost, kako najdejo višje živali, posebno ptice preko velikih daljav pot v do-movino, je človeštvo zanimala že od pamtive-ka. Tem bolj čudno je, da se je znanost lotila te skrivnosti šele pred nedavnim časom, to je l. 1930., in jo je nekoliko rešila s poskusi. Od-ložili so n. pr. pse in opozavoli, kako so se vra-čali proti domu, napravili so podobne poskuse z netopirji, posebno dobro pa so uspeli slični eksperimenti s pticami. Pri tem je šlo za živali, ki so si bile po zmogljivosti svojih čutov in na-činu gibanja zelo različne. Pes, ki je prikovan k zemlji, nima posebnega vida, netopir slabo vidi, ptice pa imajo izvrstne oči. Toda celo pri pticah se poskusi pokazali, da ne najdejo domov samo zavoljo orientacije z očmi, raz-kovalci so odkrili, da imajo ptice posebne ravne darove, ki jim dajejo v tujini občutni amer proti domovini in ki jih na poti tudi do-voljno usmerjajo. Pred kratkim je znani prof. dr. Bastian Schmid, ki se je posvetil pro svojih poskusih s psi, sistematično preizkušal gozdné miši, da ugotovi, kako najdejo domov.

Od cele vrste miši, ki so jih ujeli v neke-m skednju v okolici Monakova, je izbral dve ter-ju zaznamoval s tem, da jim je odrezal šopke dlake. Potem ju je večkrat odnesel drugam in sicer na daljave do 787 m od doma oziroma skednja. Živali je prenašal v pasti, ki jo je pokril s cunjami in položil v posodo, tako da niso videle ničesar. Prenesel ju je na novo me-sto tudi po ovinkih, ne naravnost.

V vseh primerih sta miši našli pot do sked-nja. Ker so bila vrata zaprta, sta morali v-zgradbo na ta način, da sta preplezali zid po-divji trti, ki se je vzpenjala po zidu. Na strehi je bila majhna odprtina, skozi katero sta prišli v notranjost. Vračali sta se samo zvečer, in sicer v začetku mraka. Živali je prof. Schmid odlagal v vrtove, v neki kamnolom, na prasto-polje, na železniški nasip in v gozd in pot ju je vodila vedno mimo cele vrste vil, garaž in shramb ter vrto, nikoli pa se nista udomačili tu, temveč sta se vrnili v prvotno domovano, tako da bi lahko govorili o nekakšni ljubezni do doma. Verjetno je, da sta prišli v vrto ob-skednju ali vsaj v bližini na svet. Zanimivo je to, da je bil povratek zelo odvisen od vremena.

V slabem vremenu sta prišli že 24 do 48 ur po-zneje domov, v lepi pomladi lanskega leta pa se je ena izmed miši, ki jo je raziskovalec od-ložil v gozdu, potepala 66 dni okrog in se je vr-nila potem, ko je nastal vremenjski preobrat. Kar sta živali telesno zmogli, ne smemo podce-njevati. Če so pse odložili do 12 km od doma, miši pa le 787 m, je treba upoštevati, da je raz-merje med dolžino mišjega trupa in trupa ov-čarja kakor 6:72. Kilometer poti ustreza okro-glo 1400 dolžinom pasjega trupa, nasprotno pa 16,700 do 20,000 dolžinam miši.

Na podlagi raziskav je mogoče trditi, da te-melji sposobnost miši, da najdejo v vseh pri-merih pot domov, na posebnem orientacijskem-čutu in samo v nekaterih primerih na spominu poti, ki so jih kdaj že pretele. Kateri činitelj sodeluje pri tem orientacijskem čutu, nam je doslej neznan.

Pravda zaradi odkritja severnega tečaja

V strokovnih krogih so smatrali doslej, da je Severni tečaj odkril American Peary 4. aprila 1908. Toda po novih poročilih ameri-ških listov to dejstvo nikakor ne stoji tako trd-no. Neki Cook, tudi American, trdi namreč, da je stopil na Severni tečaj že davno pred Pearyjem in to trditve je uporabil celo kot po-dlago za tožbo proti založbam, ki v svojih delih trdijo, da je odkritelj Severnega tečaja Peary.

Koliko je teh tožb, ni znano, vsekakor pa ameriško apelacijsko sodišče kot zadnja instana- eno izmed njih zavrnilo, in sicer tožbo proti založbi velike "Britske enciklopedije". Zavrn-lo je celo Cookovo zahtevo, naj bi obsodil ze-ložbo na globo, ker pravi "Britska enciklopedi-ja" v opombi pod črto o domnevnem Cookovem odkritju Severnega tečaja, da to trditve "sploš-no zavračajo". Apelacija je odklonila tudi nje-gov predlog, da bi morala založba to opombo popraviti in poleg moralnega neuspeha je Cook imel s to tožbo še materialno škodo, ker mora plačati vse stroške sodnega postopanja.

Cesen proti raku

Dunajski docent dr. A. Mueller razpravlja v ne-kem članku o kemičnih vzrokih raka in o mo-reditni možnosti njegovega zdravljenja. Dolo-čene snovi so sposobne zaustaviti tvorbo draž-lijih snovi, ki povzročajo rak. Takšne snovi so v česnu. S poskusi so ugotovili, da so se ra-kaste tvorbe, ki so jih vcepili živalim, dosti mo-časneje razvijale, če so tem živalim dajali mo-go svezena česna. V česnu morajo biti torej zdravilne snovi. Vendar so ti poskusi šele ob-svojem začetku in bi bilo še prezgodaj trditi, da je mogoče raka ozdraviti s samim česnom.

(Dalje iz prve kolone.)

protest ruske opozicije še nič ne pomeni, kar je dokaz, da v Rusiji — še ni demokracije.

Da bo dokaz sovjetske "demokracije" še lep-ši, je dal Stalin takoj po "volitvah" ustrediti na-ših, je dal Stalin takoj po "volitvah" ustrediti na-daljših osem svojih sodrugov, sodelavcev in sta-rih boljševiskov. Obravnava je bila tajna. Uradno so povedali le to, da so obtoženci "pri-znali krivdo sabotaže in vohunstva v prid tui-žni državi". Enostavno! In to je demokratsko!

Hvala lepa za takšno demokracijo! —

Prizor iz japonsko-kitajske vojne v okolju Kantona.

Problemi pri-seljenca

Oni, ki so prišli pred dnev 1. julija 1924 na nezakonit način, niso podvrženi deportaciji; kdor je kasneje prišel na tak način, ne more postati ameriški državljan in je podvržen deportaciji.

Vprašanje: Prišel sem 1. 1927 kot mornar, dezertiral sem z ladje in ostal v tej deželi brez dovoljenja priseljeniške oblasti. Toliko moj oče, kakor moja mati sta ameriška državljanja. Bil sem tedaj 24 let star. Kako naj postanem ameriški državljan?

Odgovor: Ne morete postati. Poleg tega ste podvrženi deportaciji ne glede kako dolgo ste v Ameriki. Res je sicer, da so bili kongresu večkrat predloženi zakonski načrti, ki bi dovolili legalizacijo bivanja za one, ki so več kot deset let v tej deželi, ali dosedaj ni kongres storil ničesar v tem pogledu. Kakor stvari danes stoje, morete urediti svoje bivanje le s tem, da zapustite emulje Združenih držav in se povrnite z redno priseljeniško vizno. Državljanstvo vaših staršev nima nikakega vpliva na vaše stanje.

Tujerodna žena tukaj rojenega državljanca ne more dobiti lastnega državljanstva.

Vprašanje: Prišla sem v Združene države zakonito 1. 1918. Leta 1920 sem se poročila s tukaj rojenim ameriškim državljanom. Ker nameravam odpotovati v Evropo, kakor tudi za druge svrhe, bi rada imela svoje lastno državljanstvo spričevalo, kako naj ga dobim?

Odgovor: Ne morete ga dobiti. Takozvana spričevala derivativnega državljanstva se izdajajo le ženam in otrokom onih, ki so postali ameriški državljanji v naturalizaciji. Da morete dobiti ameriški pasport za potovanje v inozemstvo, zaostate, ako predložite rojstno spričevalo svojega moža in poročni list.

Tukaj rojeni ameriški otroci ne morejo biti povrnjeni v domovino staršev na vladne stroške.

Vprašanje: Sem že pet let brez dela in rad bi se povrnil v stari kraj, kjer moji starši imajo malo posestvo. Moja žena je tudi prišla iz starega kraja, imava pa tri male otroke, ki so se rodili tukaj. Ali bo vlada plačala vozno za naš povratek?

Odgovor: Federalna vlada bo, ako to zahtevate, plačala vozno za vas in vašo ženo, ali ne more poskrbeti za repatriacijo vaših otrok na vladne stroške, ker so se rodili v Združenih državah. Kaka lokalna dobrodelna organizacija pa vam utegne pomagati. Morate imeti pred očmi, da v takem slučaju niti vi niti vaša žena se ne bosta mogla povrniti v Ameriko. Druga stvar pa je z vašimi otroki; razun ako zapriete zvestobo inozemski državi, ko postanejo polnoletni, se morejo vedno povrniti v Ameriko.

Mož oziroma žena kot naturalizacijska priča

Vprašanje: Ali moreta mož in žena biti istočasno priči za prijatelja, ki je zaprosil za državljanstvo?

Odgovor: Da. Seveda morata oba poznati dotičnika tekom zadnjih pet let.

Derivatno državljanstvo

Vprašanje: Prišel sem v Združene države, ko mi je bilo 17 let, namreč leta 1928. Moj oče je bil naturaliziran 1. 1929. Ali sem jaz ameriški državljan? Morem-li dobiti svoje lastno državljanstvo spričevalo?

Odgovor: Tujerodni otroci pod starostjo 21 let dobivajo (derivate) ameriško državljanstvo od državljanstva očeta (od dne 24. maja 1934 od naturalizacije očeta ali matere). Ako hočete, morete dobiti svoje lastno državljanstvo spričevali ali Certificate of derivative citizenship. Morate v to svrhu vložiti prošnjo pri priseljeniškem in naturalizacijskem komisarju na tiškovini Form 2400. S prošnjo je treba priložiti dve sliki in Money Order za \$5. Ni nikakega izpisa v takem slučaju, ali prošnje mora zapriseči zvestobo in

seveda priložiti dokazila o svojem sorodstvu in starosti.

Sprememba adrese z ozirom na Social Security

Vprašanje: Dobil sem svoj "Social Security card" v Chicagu, ali sedaj stanujem v Detroitu. Povrh tega ne delam več v isti stroki. Ali moram to prijaviti Social Security Boardu?

Odgovor: Ni treba. Vaš socialno-varnostni listek bo vedno identificiral vaš socialno-varnostni račun.—FLIS.

Buenos Aires

Buenos Aires, največje južnoameriško mesto in eno izmed najrazsežnejših mest na svetu, je ustanovila 24. avgusta 1535 odprava pod vodstvom Spanca Pedra de Mendosa. Zaradi neprestanih vpadov domačih plemen je ta ekspedicijska zapustila deželo po šestih letih. Šele 1580 je začel kapital Juan de Garay naseljevati mesto. Ob ustanovitvi je bilo samo 500 prebivalcev, leta 1664 je naraslo njih število na 4000, leta 1855 pa je šlo do mesta že 90.000 prebivalcev. Danes živi v njem okoli 2.8 milijonov ljudi.

Ko se je naša ladja počasi približevala po reki La Plata mestu in ko so bile za nami carinske in podobne sitnosti, ki so se pričele že prejšnji dan v Montevideu, smo pohiteli na krov, kjer se nam je ponudil veličasten pogled na mesto. Prihod spominja nekoliko na New York, kajti mesto obdajajo številni nebotičniki, predvsem terasasti Edificio Cavanagh.

Za petdnevnega bivanja v Buenos Airesu smo smeli obdržati kabine ne lepe prekomorske parnike, zato smo si mogli mirno ogledati ogromno mesto. Naša ladja se je zadržala neposredno v bližini velikega kolodvorskega trga, odkoder se pride skozi razkošni park na premočrtno proti jugu izpeljane ceste Florida, Maipú in Esmeralda, ki se vse paralelno s številnimi drugimi cestami izteka v široko Avenida de Mayo, ki je osrčje milijonskega mesta. Posamezne ceste imajo svojo posebno noto. Rivedavia je n. pr. dolga 18 km. Avenida Florida ima najlepše in najrazkošnejše trgovine, cesta Maipú bi se mogla imenovati "cesta zabave", kajti tam je središče nočnih lokalov, restavrantov, kinematografov in barov.

Zaključek te ceste je parlamentarno poslopje na trgu del Congressu. Pogled izpred parlamenta na vladno palačo na drugem koncu je izredno lep, posebno zvečer v lesku barv svetlobnih reflektorov po načinu severnoameriške reklame.

Na svojih izletnih voznjah smo prišli tudi v okraj "Palermo" z velikim parkom po vzoru Bois de Boulogne. Široke asfaltirane ceste vodijo skozi vrtno nasade z južno vegetacijo in slikovitimi ribniki. V bližini je botanični vrt z živalskim vrtom, kjer smo se zamudili več ur. Najzanimivejši živali za Južne Američane so naše srne, jeleni in divje koze.

Buenos Aires je najživahnejše mesto tako po prometu kakor po hrupu. Živci skoraj otopo od trušča avtomobilov, ki hite po najbolj prometnih ulicah s tempom 70 km. Potem so številni avtobusi in tramvajski vozovi. V mestu je priglasihih nad 100.000 avtomobilov.

Ob nedeljah hiti vse v tako imenovani "Tigre", na ustje reke La Plata, kjer so veslaški klubi, jahte in vile. Zrak pa je tam

V ednosti je moč

Zanimivo poglavje iz naravoslovja

Klasičen primer "simbioze", soživljenja raznih organizmov, je najemniško razmerje med rakom samotarjem in morsko vetrnico. Tem rakom ne dostaja zaščitnega oklepa in nosijo zato prazne polje hišice s seboj, v katerih skrivajo svoje mehke zadnje dele. Takšne hišice pa so priljubljene bivališče vseh vrst gob, vetrnic in drugih hobotnic, ki so same skorajda negibne in ki se dajo na ta način prenašati po morskem dnu, pa se pri tem okoriščajo tudi z rakovo hrano. Tega ugodnega položaja svojih domovov pa ne plačujejo slabo, saj branijo s svojimi jedrkami strupi, ki jih lučajo proti napadalcem, tudi svojega gostitelja pred številnimi sovražniki.

Ta telesna straža pa raku nič ne pomaga, če je prisljen, da zavoljo svojega rastočega telesnega varstva zavzame zapusti in si poišče novo. Da mu to prihrani, povečujejo mnoge gobe in vetrnice rakovo bivališče tako rekoč iz lastnih pripomočkov, tako da obdaja raka na zadnje večinoma njegova najemnica sama namesto tesne školjke. A tudi tedaj, ko se možnost rasti tega živega stanovanja ustavi in rak se dalje rase, ostaneta skupaj. Tako so zoologi v zadnjem času opazovali razne primere, da sta se rak in njegova najemnica skupaj selila, pri čemer se je vetrnica v nasprotju s svojo navado sama ločila od podlage in se dala od raka prenesti na novo hišo, čeprav bi v vsakem drugem primeru na vnanji dotik reagirala z izločitvijo svojega jedrkega strupa. Ta prilagodljivost morskih vetrnic je vedla v ostalem do čudovitega izkoriščanja njene volje do pomoči: so namreč majhni pajki, ki drže v svojih škarnjah po eno takšno vetrnico in jo molijo napadalcem kot učinkovito obrambno orožje pod nos.

Poleg teh presenetljivo "praktičnih" živali poznamo rastline, pri katerih ni "duh skupnosti" nič manj razvit. Baš od teh rastlin prav za prav izvira izraz prav tako vlažen kakor v Buenos Airesu.

Glavna zabavišča so kinematografi. Za približno osem dinarjev sem videl tri zvočne filme zapored. Film se vrti z blazno naglico in še hitreje se govori v angleškem ali španskem jeziku. Po nočnih in plesnih lokalih so kar po tri godbe, ki skrbijo za to, da ne pride do odmorov. Navadno so črnci, potem Španci in še Dunajci.

Življenje v Buenos Airesu ni drago. Dežela oskrbuje svojo prestolnico z mesom, žitom in sadjem. V manjšem restavrantu ali v enem izmed mnogih bifejev se dobi mogočen beefsteak že za štiri dinarje. Izvrstna črna kava v velikih kavarnah na glavni cesti stane približno en dinar, še nekoliko manj! Prvovrstni pension v mestnem središču z več "predjedmi" opoldne in zvečer stane približno 40 din.

Gostišča so seveda nekoliko drugačna od naših. Če stopi dama v kavarno, jo takoj odvedejo v tako zvani salon "para familias", ki je od ostalih kavarniških prostorov ločen po visoki stekleni steni — ki naj bi jo varovala pred poželjivimi moškimi pogledi. Te razlike ni v "Dunajski kavarni", kjer so ženske skupno z moškimi kakor pri nas in kamor zahajajo tudi naši ljudje.

"simbioza", ki so ga skovali najprvo za lišaje, ko so odkrili, da te čudne tvorbe sploh niso posebne rastline, temveč skupnost gliv in alg, torej dveh popolnoma različnih organiziranih rastlinskih vrst, ki se pa dopolnjujeta na najpopolnejši način. Alga je namreč kakor vsaka zelena rastlina po svojem zelenju sposobna sama pridelovati svojo hrano in snovi za svojo zgradbo iz ogljikovega dvokisa v zraku, medtem ko je brezbarvna gliva navezana na že izdelane snovi, ki jih jemlje drugače iz svoje podlage, tu jih pa dobiva iz alge. Na tej osnovi temelji nad vse skromni življenjski način lišajev na kamnih in drevesih. Gliva sama bi tega življenja ne bila zmožna, a tudi ne alga sama, ki nima kakor gliva koreninastih nitk, s katerimi pridobiva za potrebne hranilne snovi iz podlage. Šele zavoljo svoje skupnosti obe bitji lahko živi.

Za človeštvo je skupnost, ki obstoji med stročnicami in dolenimi bakterijami, ki žive v njih koreninah, nad vse važna. Te bakterije so namreč sposobne neposredno predelovati ozračni dušik, medtem ko ga morejo vse druge rastline sprejemati samo v obliki raztopljenih soli. "Najemnino" plačujejo bakterije tukaj torej v podobi dušikovih spojin, ki jih oddajajo naravnost stročnicam in te tako blistveno vzdržujejo. Odtod veliki praktični pomen dušikove simbioze za poljedelstvo.

Volčni bob daje na vsak hektar 200 kg dušika, to je več te za rastlinsko življenje nad vse važne snovi, nego je dobimo v 300 kg gnojla!

Skoraj v vseh razredih živalstva sveta nahajamo bakterije kot "podnajemnice", celo v telesih črvov, polžev in žuželk. Prednost je očita: bakterije žive aredi hranilne preobilice telesnih sokov, živali pa imajo od bakterij to korist, da razčlenjajo neprebavne snovi in jih tako pripravijo uporabne za živalsko telo. Višje živali in tudi človek so se v svojih življenjskih navadah popolnoma naravnali na sodelovanje takšnih bakterij. Mnogi znanstveniki celo trdijo, da morejo višje živali in ljudje živeti samo toliko časa, dokler imajo kaj koristnih bakterij v sebi.

Najbolj prevečano "poslovno skupnost" med živaljo in rastlino poznamo pač iz primera nekih tropskih rastlin, ki imajo svoje posebne mravlje kot čuvarke. So namreč tropske drevesa, ki dajejo določenim, nenevarnim vrstam mravelj primerna domovanja v svojih votlih steblih in trnih, in ne samo to, temveč jim pridelujejo tudi sladkorne ali beljakevinaste snovi za hrano. Zato pa jih te mravlje varujejo pred nevarnimi vrstami drugih mravelj, ki odnašajo v tropskih krajih liste celim gozdom dreves. Cim se te roparice približajo zaščitenemu drevesu, se vržejo njegove mravlje nanje in jih prepode. Rastlina je rešena in koristna zveza za obe strani se je izkazala.

Po razpravi E. Waltherja.

Mehika bo podprala Hearstov renč

Mexico City, 21. dec. — Mehika vlada se pripravila na podpravljanje renča Barbecue, obsegajočega 45.000 akrov, ki se nahaja v državi Chihuahui. Ta renč je lastnina ameriškega častnikarskega magnata W. R. Hearsta, kateri ima še druge obširne renče po Mehiki, toda ta je menda največji. Renč Barbecue bo podpravljen na zahtevo delavcev, ki delajo na njem.

Aktivnosti Hitlerjevega agenta

Zadevna resolucija sprejeta

Washington, D. C. — (FP) — Zelja po informacijah glede aktivnosti Fritza Kuhna, voditelja nacističnih grup v Ameriki in Hitlerjevega agenta, je bila izrečena v apelu na federalni delavski departament. To željo je izrazil imigracijski odsek nižje kongresne zbornice v resoluciji, ki je bila sprejeta.

Odsek želi predvsem podatke o Kuhnovih aktivnostih pred 1. 1934, ko še ni bil ameriški državljan. Kongresnik Dickstein, demokrat iz New Yorka, je dejal, da ima v rokah informacije, da je bil Kuhn, ki ga naciji v Ameriki pozdravljajo kot svojega voditelja, aktiven pri širjenju nacistične propagande, ko je vprašal za državljanske pravice.

Dickstein je rekel, da je to dokaz, da je Kuhn po krivem prisegel, ko je odpovedal zvestobo drugi državi in da je prejel državljanske pravice pod sleparako pretvezo. Ako bo tudi kongresna preiskava potrdila to domnevo, tedaj bodo podzvzeti koraki, da Kuhn izgubi ameriško državljanstvo.

Razmah CIO na jugozapadu

Prva konvencija industrijskega sveta CIO

Phoenix, Ariz. — (FP) — Tu je bila pravkar zaključena prva konvencija industrijskega sveta CIO, v čigar območje spadajo tri države — Arizona, Nevada in New Mexico. Osvojila je program glede financiranja organizatorične kampanje med delavci, ki so upošteni v industrijah teh držav, sprejela veliko število resolucij in izvolila nove uradnike.

Earling A. Kope, predsednik unije United Cannery, Agricultural, Packinghouse & Allied Workers, je bil izvoljen za predsednika industrijskega sveta, Orville Larsen, organizator unije International Mine, Mill & Smelter Workers, pa za tajnika. Devet drugih je bilo izvoljenih za člane eksekutivnega odbora. Prihodnja konvencija se bo vršila v Gallupu, N. M.

Kope je dejal, da se bo organizatorična kampanja v treh državah pričela po novem letu. Konvencija je podprla Delavsko nestrankarsko ligo, sprejela resolucijo, pozivajočo gubernerja Californije, naj izpusti Mooneyja in Billingsa iz ječe. Druga resolucija poziva gubernerja Kentuckyja, naj oprosti harlanske rudarje, ki so bili vršeni v zapor kot žrtve omreženja. Konvencija se je dalje izrekla za bojkotiranje japonskega blaga in proti prodajanju bojnega materiala Japoncem v znak protesta proti japonski invaziji Kitajake.

Industrijski svet je vložil pri federalnem delavskem razsodišču tožbo proti Tovera Packing Co., ker je odpustila večje število delavcev zaradi unijskih aktivnosti. V obtožbi je rečeno, da je družba kršila Wagnerjev zakon, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

I. D. Allen, predsednik unije

farmerjev, je pozdravil delegate in jih zagotovil, da bo njegova organizacija sodelovala z unijami CIO pri organizatorični kampanji. Na konvencijo je prišlo 318 delegatov, ki so zastopali oljne, poljedelske in pisarniške delavce ter rudarje.

Rudarska božična zabava pod zemljo

Ishpeming, Mich., 22. dec. — Rudarji v tukajšnjem železnem rudniku so večeraj priredili božično partijo tisoč milj globoko pod zemljo. V rovu so imeli drevesce in druge simbolične predmete.

Vesti iz Primorja

Posojila za novoporočence. — Pod tem naslovom smo že poročali o tej novi socialno-politični ustanovi. O njej je razpravljala na eni izmed poslednjih sej goriški pokrajinski upravni odbor, ki je po poročilu tržaškega "Po-pola" prišel do zaključka, da bo moral glede na povprečno število porok v goriški pokrajini (250 do 300 na leto) ter povprečno višino posojil (po 2000 lir), že v prvih treh letih razpolagati s pod drugim milijonom, za prvo silo vsaj z 200.000 lir. Ker so po novem proračunu že vsi dostopni viri izčrpani, je sklenil najeti pri zavodu za socialno skrbstvo posebno posojilo in že takoj zahtevali nujno potrebnih 200.000 lir kot predujma na to posojilo.

Obšinska uprava v St. Vidu na Vipavskem je pred kratkim najela posojilo v znesku 37.000 lir za neko nujno javno delo. Podrobnosti pogorja za to posojilo, ki ji ga je dala goriška mestna hranilnica, še niso znani. Na novo zadolžitev občine pa je goriški pokrajinski upravni odbor pristal prav te dni.

Šolska družba "Italia Redenta" je pred dnevi ustanovila novo šolo v Podprevcu pri Novakih na Cerkljanem. V šolo so vpisali 25 otrok. Pouk se je te dni že pričel.

Na meji v Tolminskih gorah so obmejni milničniki aretirali jugoslovanske državljanke 21-letnega Toma Živanca iz Banjaluke in 22-letnega Petra Govedarica iz Mostara.

Zenska fašistična organizacija v Trstu. Pred dnevi je v Trstu zasedal širši odbor ženske fašistične organizacije. Iz poročil o seji posnemamo, da šteje društvo okrog 11.000 članic. To število se bo v doglednem času nedvomno še povečalo, ker se pravkar razvija velika akcija, da bi se vse ženske, ki se na novo zaposlijo zlasti pri večjih podjetjih, že ob nastopu službe včlanile v organizacijo. Posebno veliko propagando razvijajo med delavkami, pa tudi med kmečkimi ženami v bližnji tržaški okolici.

Istrski zavod za zemljiški kredit v likvidaciji. "Gazetta Ufficiale" je objavila dekret o likvidaciji istrskega zavoda za zemljiški kredit, ki ima svoj sedež v Poreču. Državni inspektorat za varčevanje, in kredit bo sedaj imenoval posebnega komisarja in nadzorni odbor za izvedbo likvidacije.

Ali ste naročili na dnevnik Prosveto? Podpirajte svoj list!

Nov naskok na Mount Everest

Stirje Angleži se odpravljajo na najvišjo goro sveta

V kratkem dospejo v Darjeeling potrebne zaloge, ki jih bodo potrebovali člani nove odprave na najvišjo goro sveta. Tokrat pripravljajo ta naskok še bolj vestno nego dosedanje, ki niso vodili do uspeha. Sedaj je ne nameravajo napasti z veliko in neokretno ekspedicijo, kakor je bilo doslej, temveč z majhno skupino ljudi, ki bo sestavljena iz štirih Evropeev, Angležev, med katerimi so se trije, Tilman, Shipton in Smythe, odlikovali že v prejšnjih borbah s himalajskimi vršaci.

Iz dosedanjih ekspedicijskih poročil naučimo, da je bolje, če je ekspedicija okretna in če ni založena z vsemi mogočnimi znanstvenimi aparati, ki delo na terenu samo ovirajo. Shipton je že predlansko leto s preprosto kolono nosačev izvršil isto, kar je mogla storiti leto dni pozneje velika skupina ljudi. Uredil in založil je z vsem potrebnim taborniška I. do IV. ob pobočjih Mounta Everesta, da bi ekspedicija naslednje leto ne imela tako mnogo dela s prinašanjem potrebne materiala.

Ekspedicijo v himalajsko pogorje pripravlja tudi dunajski planinec prof. Rudolf Schwarzgruber, ki odrine isto tako samo z majhnim številom spremljevalcev in ki se bo omejil tudi glede nosačev, ki so povzročali vsaki dosednji ekspediciji ogromne stroške. Njegovo odpravo, ki je zamišljena sicer samo kot pripravljalna ekspedicija za poznejšo večjo ekspedicijo, je podprlo tudi Nemaki in Avstrijsko planinsko društvo.

Lepi zobje--materin dar

Vodja zobne klinike v Osnu prof. dr. Toverud je napravil zanimive poskuse, iz katerih izhaja, da je ušoda zobovja v veliki meri odvisna od tega, kaj je otrokova mati jedla pred porodom.

V nekem zavodu za matere v Osnu so noseče matere hranili tako, da so dobivale z rudninami in vitamini bogato hrano v sledeči sestavi: mleka vsak dan 1000 g, jaje 20 g trikrat na teden, krvi dvakrat na teden, zelenjave 150 g vsak dan, krompirja 300 g, sadja 200 g, kruha iz grobe moke 300 g, masla 60 g, ribjega olja 10 g. Otroci mater, ki so se hranile med nosečnostjo na ta način, so se izvrstno razvijali. Pregled je ugotovil, da so imeli ti otroci tudi znatno boljše zobe, nego je običajno.

Na podlagi teh izkušenj hočejo sedaj to prehrano za noseče ženske razširiti po vsej državi. Obične bodo nastajajoče matere, ki se bodo podvrgele tej dieti, podprle finančno in tudi drugače. Njihovi otroci pa bodo imeli pravico do brezplačnega zdravljenja in obravnavanja zob od tretjega leta dalje.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko podijete svojcem v domovino.

Novo sovjetsko potniško letalo, zgrajeno v Ameriki.

V JUGOSLAVIJO
NAJHITREJŠA DIREKтна POSLUŽBA
 Pojdite v vašo domovino preko SOLIČNE JUŽNE PROGE; idealno potovanje skozi vse leto. Njena poletna klima in kristalne vode so najboljši vtičnik na Italijanske Linije parnikov; parniki brezprimerni za udobno in zadovoljivo moderno potovanje, in posebno odlično, ki daje izvrstno in vžitno udobje JUŽNE PROGE.

VULCANIA	SATURNIA
Direktno v Jugoslavijo: 8. jan. - 18. feb. - 19. marca - 9. aprila	
REX	C. di SAVOIA ROMA
Preko Genoa: 5. jan. - 15. jan. - 5. feb. - 26. feb. - 2. marca	

Za informacije in rezervacije obrnite se na kateregakoli pooblaščenega agenta ali na naš ured, 333 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

ITALIAN LINE

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Pisatelj Vladimir Levštin

"Telesni stražnik? Dobro, naj gre tudi on, tudi njega potrebujem! Potrebujem ga celo neizogibno!" je vzkliknil Mitja. "Marš, panovje!"

"Kam pa?" je vznemirjeno vprašala Grušenjka.

"Takoj se vrnemo," je odgovoril Mitja. Nekakšna smelost, nekakšen nepričakovan pogum mu je zasijal na obrazu, čisto drugi je bil videti nego uro poprej, ko je stopil v to sobo. Spremljal je pana v sobo na desni, ne v tisto veliko, kjer se je zbiral zbor deklet in kjer so pripravljali mizo, ampak v spalnico, kjer so stale skrivne in kovčegi ter dve veliki postelji, vsaka s kupom katunastih blazin. Na majhni, surovo zbiti mizici, čisto v kotu, je gorela sveča. Pan in Mitja sta sedla za to mizico drug drugemu nasproti, ogromni pan Wrublewski pa ob strani, z rokami prekrižanimi na hrbtu. Pana sta zrla strogo, toda z očitno radovednostjo.

"Čem mogoče služiti panu?" je zajecjal mali pan.

"Evo s čim, panje, nič dosti ne bom govoril: evo ti denarja!" — tako govoreč je izvlekel svoje bankovce — "tri tisoč, če hočeš vzemi jih in se odpelji kamor ti drago."

Pan je vprašujoče buljil z očmi, kar zasledil se je s pogledom v Mitjevo lice.

"Trži tišjenci, panje?" Spogledal se je z Wrublewskim.

"Trži, panovje, trži! Čuj, panje, vidim, da si pameten človek. Vzemi tri tisoč in hodi k vragu, pa Wrublewskega vzemi s seboj — ali ališiš? A takoj, še to minuto, in to za zmerom, razumeš, panje, za zmerom se mi spraviš skozi tale vrata. Kaj imaš tam notri, suknjo ali kožuh? Prinesem ti ga venkaj. To sekundo ti zaprežem trojko in — do vidjenja, panje! A?"

Mitja je prepričano čakal odgovora. Niti malo ni dvomil, kakšen bo. Nekaj sila odločnega je izpreletelo panu obraz.

"In rublji, panje?"

"Z rublji bo pa kakole, panje: pet sto rubljev ti odštejem takoj, za izvoška in kot prvi obrok, dva tisoč pet sto pa jutri v mestu — na svojo čast se ti kolnem, dobiš jih, pa da jih moram iz tal izkopati!" je kriknil Mitja.

Poljaka sta se spet spogledala. Panov obraz se je bil izpreminjal na slabše.

"Sedem sto, sedem sto, ne pet sto, takoj, še to minuto, v roke!" je primaknil Mitja v zlit slutnji, ki ga je obhajala.

"Kaj ti je, pan? Ali ne verjameš? Vseh treh tisoč ti vendar ne morem dati namah. Če ti jih dam, se jutri spet vrneš k njej... In zdaj tudi nimam vseh treh tisoč pri sebi, v mestu mi leže, pri meni doma," je blebetal Mitja; pogum ga je mineval in duh mu je upadal pri aplehri besedi. "Bog mi je priča, da jih imam, spravil sem jih..."

Na obrazu malega pana je mahoma zasijalo čuvstvo neobičajno dostojanstvene samozavesti:

"Či ne potrebuješ ječe čega?" je vprašal posnehljivo. "Pfe! A Pfe! (Sramota!)" Pljunil je. Tudi pan Wrublewski je pljunil.

"Menda pljuješ tako, panje," je kakor obupan izpregovoril Mitja, čuteč, da je vse končano, "ker misliš, da boš izvalil Grušenjki več. Cigana sta obadva, da vesta!"

"Jestem do živega dotknjenim! (To mi gre do živega!)" Mali pan je zdajci zardel kakor rak in v strašnem ogorčenju, kakor da ne mara slišati ničesar več, naglo odšel iz sobe. Wrublewski je gugaje se krenil za njim, za njima dvema pa jo je zmeden in osupen ubral tudi Mitja. Bal se je Grušenjke, alutec, da bo pan takoj pričel kričati. Tako se je tudi zgodilo. Pan je stopil v dvorano in se teatralno postavil pred Grušenjko.

"Pani Agripina, jestem do živega dotknjen-

tim!" je hotel vzklikniti, a Grušenjko je menda mahoma minila vsa potrpežljivost, prav kakor da so jo dirnili tja, kjer jo najhuje boli.

"Ruški, govori ruški, niti ene poljske besede nočem slišati!" je kriknila nanj. "Saj si preje govoril po rusko, ali si mar pozabil v teh petih letih?" Vsa je zardela od gneva.

"Pani Agripina..."

"Agrafena sem, Grušenjka, govori po rusko ali pa ne maram slišati!"

Pan je kar zasijal od honorja ter naglo in nahujseno rekel v polomljeni ruščini:

"Pani Agrafena, prišel sem, da pozabim stare stvari in jih odpuštam, da pozabim, kar je bilo do današnjega dne..."

"Kako, da odpustiš? Meni si prišel odpustiti?" ga je prekinila Grušenjka in planila z mesta.

"Tak jest, pani (tako je, pani), jaz nisem malodušen, ampak velikodušen. Toda ja bilsem ljubimec. Pan Mitja mi je tamle v pokuju podživilni (začudil sem se), ko sem videl tvoje nujal trži tišjenci, da bi se odpeljal. Pljunil sem panu v fizižo (obraz)."

"Kako? Denar ti je ponujal zame?" je histerično zavpila Grušenjka. "Mitja, ali je res? Kako si se upal? Mar sem taka, ki je na prodaj?"

"Panje, panje," je zavpil Mitja, "ona je čista in svetla in jaz nisem bil nikoli njen ljubimec! To si se zlagal..."

"Kako se me drzneš braniti pred njim?" je vpila Grušenjka. "Saj nisem bila čista iz kreposti in tudi ne zato, ker bi se bila bala Kuzme, ampak zato, da bi bila pred njim lahko ponosna in bi imela pravico, da mu rečem podlež, kadar ga srečam. Ali je mogoče, da ni sprejel tvojega denarja?"

"O, saj ga je hotel vzeti, hotel je!" je vzkliknil Mitja. "Le to je bilo, da je hotel on vseh tri tisoč namah, jaz pa sem mu ponujal samo sedem sto na račun."

"Nu, seveda: zvedel je, da imam denar, pa se je prišel ženit z menoj!"

"Pani Agripina," je zakričal pan, "jaz sem vi-tez, šljahčic sem, ne lopov! Prišil sem, da te vzamem za soprogo, a zdaj vidim novo pani, ne tiste kakor prej, ampak uparto in bez vstidu (svoje glavo in brez aramu)."

"Spravi se, odkoder si prišel! Takoj te ukazem spoditi, in spoditi te bodo!" je v besnosti kriknila Grušenjka. "Neumnica sem bila, neumnica, da sem se mučila pet let! A saj se vobče nisem mučila zaradi njega, iz zlobe sem se mučila! Saj to ni on. Ali je bil on takšen? To bi utegnil biti njegov oče! Kje si neki naročil lasuljo? Tisti je bil sokol, to pa je racak. Tisti se je smejal, pesmi mi je prepeval... In jaz sem pet let prelivala solze, preklela neumnica, nizkotnica brez aramu!"

Zgrudila se je v svoj naslanjač in si zakrila obraz z rokami. Tisto minuto se je v sosednji sobi na levi zdajci oglašal zbor mokrinakih deklet, ki so se bile vendar že zbrale — drzna ple-sna popevka.

"To jest sodom!" je zdajci zarjovel pan Wrublewski. "Zapodi nesramnice, domačini!"

Domačin, ki je že davno radovedno pogledoval skozi vrata, je takoj stopil v sobo, ko je začel krik in silal, da so se gostje sporekli.

"Kaj pa kričiš, ali bi si rad grlo raztrgal?" se je s kar nerazumljivo nasajenostjo obrnil k Wrublewskemu.

"Živina!" je zatulil pan Wrublewski.

"Živina? Pa ti, s kakšnimi kvartami si prejele igral? Prinesel sem ti novo igro, a ti si moje skril! Igral si z znanstvenimi kvartami! Zaradi sleparskih kvart te lahko spravim v Sibirijo, več, kakaj to je tisto kakor ponarejanje bankovcev..." Tako govoreč je stopil k divanu, segel s prsti med blazino in hrbet ter izvlekel neopčaten igro kvart.

(Dalje prihodnjik.)

puli dalje. Reže debele kocine, reže kožo, reže globlje v meso. Kri lije po vratu. Skoro pol latvice je že. Študent bi pobegnil, toda stric ga bodri:

— Le še potegni, tak ne morem k maši! Le potegni, se bom že umil!

Vroče je Jokavčku. Čas je dolg. Še dve, tri poteze, pa bo rešen in potem nikoli več. In čisto na kraju je zareže še globlje; kri kar brizgne.

— Ježeš, ježeš! Kaj bo pa zdaj?

— Eh, nič! Zavezala bova, samo da maše ne zamudim!

Zaviže stric vrt v obrisačo, vrže kamažlo čez rame pa v cerkev pod kor, ozvoniku; tam ga malokdo vidi.

Mlademu študentu je bridko pri sru. Kaj "če se kri ne ustavi"! Med mašne molitve mu sili samo en vzdihljaj: Kako morem biti tako neumen, da se lotim britja!

Opoldne je stricu malo bolje. Rane se osušijo, kri se ustavlja. Do večera je skoro dobro.

— Vidiš fant, kako si korajžen!

— Oh stric; mar ste vi, ki se daste takemu obriti!

Teh dogodkov Jokavček vse življenje ne pozabi. Ko doraste in se povzpne do prvega mahu, do tako zvane mlaje dlake, se napoti z veliko skrbjo k brivcu. Gladko gre toda nervoznost je vedno tu.

Nekot med vojno, tam daleč na fronti, kjer se brije in drgne s čimerkoli, da le more malo ostrgati lica, tam in takrat pa tudi njega doleti mala nezgoda. Na desni strani brade, dva prsta pod ustnico, je majhna, skoro nevidna bradavica. In ko tisti, ki je za "brivca", brezskrbno potegne z zato uporabljenim rezilom — nekaj izmed nožem in žago — zaseka globoko in skelečeno rano. Jokavček grdo zatuli, odpahne "brivca" in vstane.

— Krucetirken! — pravi "brivec" — kaj pa, kadar te bo granata?!

Resnično! V primeri z granato ni nič. Toda vse take in podobne malenkosti so dedi in očetje nerazume.

Zato vselej sediti nervozen v brivnicah na stol. Oprezno in nezaupljivo glede priprave. Nikoli ne pozabi pred namiljenjem opozarjati:

— Prosim, tukaj — kaže s prstom — pazite! Pod bradavico je zasekana brazda, spomin na svetovno vojno — moj bog, koliko smo prestali! — in tu sem se britev jako rada zaletel. Samo malo nepazljivosti, pa sem ves krvav.

Ceprav bi sedel že stotič pri istem brivcu, nikoli ne pozabi urezine iz svetovne vojne.

Pravijo brivci. Nikoli se nič ne zgodi. Toda je nervoza tu. In je ne bo konec. Nervoja ni podedovano bogastvo ali izposojena čednost, kar sproti izginja, nego je, kar greh in dolg, ki sta vsak trenutek večja.

Če kdo kad v ozadju, takoj ga nahruli in pokaže na stenski napis: "Kaditi prepovedano." Če je nemir ali glasen razgovor v čakajoči publik, zamahne z roko. In ko brivec odstavi britev z lica, grdo zmerja. Zaradi take seričnosti mu je dodan vzdevek Seriga.

V taki slavi in takem razpoloženju pričaka prvo brivsko tekmo. Ob prvem čitanju napovedi, žalostno vzdihne:

— O, ti moj ljubi bog, kaj smo dočakali? Mar se jih dovolj ne ubije z avtomobili in motorji, z aeroplani in baloni po severnih tečajih in tramvajih? Ali ni dovolj krvi prelite v Abe-siniji in na Ruskem, v Španiji in na Kitajskem? Zdaj da jo morajo prelivati še naši brivci na svojih gostih?!

Pri razgovorih v kavarni je odločno proti. Oblast naj poseže vmes! Ne gre, da bi se brivci igrali s človeškim življenjem! Britev ni čokolada! Malo zdrane, res! — pa je glava proč. Le kdo bo mogel? Takšno nevarno delo naj se ne stiska na u-lomke sekund! Le zakaj nas bog rajši ne odpokliče, da moramo biti priča takim rečem?!

Po brivnicah je živahno. Vse v pripravah. Reklama na vse strani. Ne govori se o drugem nego o petdesetletnici, ki bo dosegla svoj višek v brivskih tekmah in pa — bliže na uho — v izletih v okolico.

Jokavček odgovarja:

Jokavček je vse bolj nervozen.

— Oh, da bi bile te nesrečne tekme že pri kraju! Potem bom morda še kakšno leto!

Menja brivnice ali kakor se po domače pravi: salone. Obišče vse. Tudi brivske dvorane. Toda je povsod isto. Vsak pogovor se konča v brivskem dialektu naše prestolnice:

— Ja za boga svetega, tokrat bude pa zagvisno došli!

Jokavček odgovarja:

— Hudič naj vas pocitra vse skupaj! Saj me boste urezali že zdaj, ko samo mislite na tekmo!

Obide vsa predmestja. Salon Peregrin, salon Dionizij, salon Dulcinija... Sama sladka doslej neznanca imena!

— Še do Ambrozije in Nektarja bom priromal — zdihuje po ulicah na periferiji.

Toda je povsod ista melodija. V iskanju manj nervoznih brivcev od njega samega se mu zgodi tole:

Sede na stol. Opozori na bradavico in urezo. Ko je že poln mila in so že dve, tri poteze ob desnem ušesu opravljene, vstopi sosedov čevljarški vajenec z zavojem:

— Gotovi so!

— A? Jel' su lepi? Jel' ste dobro izradili?

— Orkaduš, pa še kol'k!

In meni nič tebi nič vzame paket, razvije, sezuje svoje in pomeri nove. Lepe, svetle, lakaste za tekmo.

— Veju, gospon, za tekmo se spremam — pravi smehljaje se in nadaljuje z brijem.

V Jokavčku vse vre. Toda kaj, sredi britja!

— Ste že siliali, da je Polikazpov vajenec pri vaši svojemu modelu odsekal košček ušesa in našel glavno žilo na vratu? Komaj so ga pravočasno v bolnišnico!

Jokavčku stopijo znojne kaplje na čelo. V peklu ne more biti huje! Stegnil bi roke, s pestmi bi oba, z brco čevljarška skozi vrata. Pa kaj, ko je britev z britvijo prav ob ustnih kotičkih in še žumi ostrina preko bradavice in bo v tem trenutku pri ureznini. Pri tisti ureznini, ki mu je nedavno še dajala kvalifikacijo, da je opravičeno marširal pri bojevnih pokre-tih v prvih vrstah. Tako ne preostaja nič drugega, ko neopažen zdihljaj k sv. Nefku, ki je baje patron za srečno britje.

Po končani muki se umije sam, pozabi na napitnico in sklene do tekme ostati kosmat. Besedo drži. Pred znanci pa se izgovarja, da mora zaradi lišaja ostati "tako".

Brivsko tekmo in vse svečanosti preleži v postelji. Tu sem se ničesar ne sliši. Tako tri tedne. Ko pa brada preveč srbi, stopi k svojemu stalnemu, od katerega je zbežal zbog priprav.

— Za boga miloga, kod pa hodaste tri nedelje!

— Bolan, influenza! — In plašno gleda krog sebe.

Vsi trije stoli zasedeni. Mojster in pomočnika brijejo, vajenec ponuja milo. Poslušaj. Starejši, kuštravi pomočnik gnjavi svojega gosta, časih diskretno, časih glasneje:

— Pejte no! Ne grem več, pa če še sto tekem naprej... Vse naprej zgovorjeno... drugi sem bil... pa me še upoštevali niso... žvižganje... pa še kakšno —

Seriga še polovice ne razume. O žvižganju pri britju še ni čul. Kako neki vruga to delajo? Saj je vendar treba usta čisto mirno držati?!

Drugi obdeluje gosta:

— Vse do tekme imam vse polno prijateljev. Niti z enim nisem skregan... Zdaj pa po darilu in diplom... me nobeden več ne pogleda... da ste videli vajence... letali so z noži, kakor da imajo kifcelje v rokah...

2 More Days to Buy Christmas Seals
GREETINGS
Did you know... that Christmas Seal funds support tuberculosis work in your community for your protection?

ampak britev je britev... mišim in mislim, zdaj bo odletela glava —

Jokavčku stopijo lasje pokonci.

Sploh je to nekaj strašnega... pomislite: sedemdeset odstotkov krvavitve.

Jokavček skoči pokonci in obleče suknjo.

— Čekajte gospon, odmah sam gotov!

— Hvala lepa! Pridem takoj nazaj.

Ko je skozi vrata, si globoko oddahne.

— Moj ljubi bog, štirinajst dni poprej in zdaj še štirinajst dni ne bo miru!

Tava dalje. Daleč. Tam zunaj je mala-brivnica z lepim imenom: Česalna dvorana. Vsaka kuharica in vsak kulturni krog bi se veselil tako čiste solenščine. O srbščini — solenščino! — ni sledu. Pri peči dremlje mlad fant v belem plašču.

— Vajenec, ali pomočnik?

— Oboje.

— Kje so drugi?

— Gospod mojster so še vedno na izletu nekje v okolici, pomočnika tudi, samo da na drugem kraju.

— Briješ dobro, sigurno?

— Boja že vid!

Pomirjen sede. Tišina. Nihče ne čaka. Čuje se samo tiktakanje stare ure in voda od kapa na ulici. Kakor nalašč za izbičane živce. Prijetno ugodje.

Britev ostrja, roka lahka. Ostrina se komaj dotika kože, čeprav je brada "stara", ostrja. Že je pod ustnimi koti, tam nad bradavico. Brivec vzame čopič in še potegne z milom po bradi.

NAROCITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri aneamentu \$1.20 za tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicago je...\$7.50
1 tednik in..... 4.90	1 tednik in..... 6.30
2 tednika in..... 2.60	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.90	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahvalil sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo smisliti datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino na list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družstva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplačite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družstva št.....

3).....Čl. družstva št.....

4).....Čl. družstva št.....

5).....Čl. družstva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časniške knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmernne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

Okrog brivske tekme

Moj prijatelj Jokavček, v kavarni znan pod imenom Seriga, je star, soliden in blag gospod. Ni slabega ne vem o njem, samo ne prenese krvi. Ne krvi ne tistega, kar jo povzroča. Ta lastnost temelji v njegovi veliki nervoznosti. Zato beži od vsega, kar bi moglo s tem biti v zvezi. Čitanje in pogovore o nesrečah izbegava, rubrika nesreč v naših dnevnikih mu je neznana pokrajina, nedeljske nesreče pa ne smejo na tapeto niti domačih, niti kavarniških razgovorov. Še krvavih klobas ne je, dasi zna lepo pojasniti, da sme v njih biti samo toliko krvi, kolikor zahteva naslov, vse drugo pa meso boljše in najboljše sorte. Pravi, da se na nedeljskih izletih, zlasti z avtomobili in motorji, preljuje več človeške krvi, nego znaša topogledna kapaciteta sedemletne, tridesetletne in svetovne vojne skupaj. Zato hodi ob nedeljah le po stezah in travni-

kih, da ne bi na cesti ugledal s krvjo politih nesrečnikov, ki po pondeljkih vesteh leže kar križem in na gostó, kakor žitno snopje. Zaradi tega čudnega strahu pred krvjo se izogiblje tudi vseh tistih stvari, ki v svojih posledicah povzročajo morebitne poškodbe. Zlasti tekme. Vseh vrst in oblik in na vseh področjih.

— Hudič oslovski! — pravi, če ga silijo prijatelji na takšno prireditve, — ali je to za ljudi, da se pode čez drn in strn z motorji in avtomobili in samo zato, da bi bili slavni, če se ubijejo?

Prijatelji zdavna ugibljejo, odkod ta nenavaden strah pred krvjo. Iz družinskega zakulisja se nedavno razkrije tudi ta skrivnost.

Davno, davno, ko je bil kot čisto majhen dijaček pri teti na deželi na počitnicah, mu usoda nakloni naslednje hude izkušnje: Imajo starega hlapca od bogvekdaj pri hiši. Dobričinka, ki je pestoval in vozil po dvorišču še sedanega gospodarja. Poznajo ga le pod častnim naslovom striček.

In si ta striček poškoduje des-nico pri delu. Stirinajst dni no-

si zavezano. Ko odvečejo, še nadaljnjih štirinajst dni ni za delo. Pa pride nedelja in bi rad v cerkev. Pa je po bradi kakor ajdovo strnišče. Tak ne more v božji hram. Išče mlajšega hlapca; ni ga. Nedelja je njegov dan, ne samo Gospodov. Pa mu pade misel na študenta Jokavčka, kajti znajo študentje vse.

— Ti fant! Ali imaš korajžjo, da me obriješ? Britev ni bogve-kaj; boš pa bolj z močjo pritislil! A?

Če bi se glasilo vprašanje "znaš", bi mladi študent gladko odgovoril z "ne". Tako pa je s "korajžjo" pri mladih ljudeh čudna reč. Korajža je vedno v zalogi.

Stric sede, študent ga nadgrne s milom, pa začne s skrhano brivico po strnišču, da šumi po sobi, kakor bi dekla ribala tla. Potegne prvič, drugič, in spozna, da od rahlih potez ne more biti uspeha. Upre močnejše. Ježeš, začurlja kri.

— Stric, urezal sem vas! —

— Nič ne str! E, kolikrat sem se že sam — pravi starček in se smehljaje zadovoljno.